

31. marts 2016

Mogens Schou
LinkedIn profile

Kære Miljø- og Fødevarerudvalg

I har med landbrugspakken taget nogle små skridt i retning af at redefinere dansk miljøpolitik. Desværre har der været mere opmærksomhed på de konkrete effekter af politikken end på udspillet betydning for dannelsen af en ny miljøtænkning. Et nyt koncept for natur- og miljøudnyttelsen kan skabe grundlag for nye politiske mål og virkemidler, og den kan frigøre det private initiativ og teknologiens kræfter til at forbedre styringen og udnyttelsen af vores naturressourcer.

Vi bør ændre retorikken fra en diskussion om beskyttelse til en diskussion om udnyttelse. Den første diskussion - den vi har i dag, drejer sig om at regulere privat foretagsomhed, den anden om at opnå den størst mulige værdi.

Det er synd, at vi udlægger Brundlands bæredygtighedsbegreb som et beskyttelseshensyn, ofte med tilføjelsen: "Men det skal også være økonomisk bæredygtigt".

Brundland siger, at naturen og udnyttelsen heraf ikke kan betragtes hver for sig. Udgangspunktet er, at vi udnytter naturen. Det, der definerer den hensigtsmæssige måde at gøre dette på, er at vi ikke derved forringer fremtidige generationers udvikling.

Vi bør mere systematisk udvikle det tankesæt, der gør effektiv udnyttelse af naturens ressourcer - naturkapitalen, til en almen samfundsmæssig interesse, og ikke som i dag et konflikttema, som kræver stadig mere regulering for at inddæmme privat foretagsomhed.

Der er taget nogle få skridt i denne retning, "outputstyring", resultatbaseret forvaltning, fangstkvoteforvaltning m.v. På trods af, at resultaterne heraf viser en reduceret miljøbelastning samtidig med at

produktionen øges, har det ikke ændret den grundlæggende reguleringstankegang. Regeringens akvakulturudvalg lancerede i maj 2010 de nye tanker: *"Udvalgets overordnede anbefaling er, at akvakulturen fremover reguleres gennem en resultatbaseret forvaltning, hvor målfastsættelsen og kontrollen sker direkte på udledningerne, og hvor der indføres et system med omsættelige kvoter for kvælstofbelastningen."* Men outputstyringen er kun delvist gennemført, og de omsættelige N-kvoter har været i Finansministeriets udvalg.

Vi lader os tage til gidsel af en administrativ adfærd, der synes upåvirket af markedsudvikling (forbrugerkrav, certificering og sporbarhed) og af de landvindinger inden for teknologi og databehandling, der muliggør en miljøeffektiv produktion og en præcis opgørelse over produktionens "forbrug" af naturen.

Når jeg ser på partiprogrammerne, så er de abstrakte og meget åbne for udlægninger, der stritter i alle retninger. "program" er i den henseende en misvisende betegnelse, og et idégrundlag er der heller ikke tale om.

Erhvervene har ændret retorikken i en positiv retning, men de har ikke præsenteret en plan, der skaber sammenhæng mellem ide og praksis. DI's overordnede mål er, *"at danske virksomheder i 2025 er blandt verdens mest ressourceeffektive virksomheder.... Konkrete reguleringsmæssige barrierer for nye forretningsmodeller skal identificeres og fjernes."* Landbrug og Fødevarer gør en stor indsats - ikke mindst på kommunikation, men i forhold til at tænke nyt, er man tilsyneladende tilbageholdende af frygt for de fordelingsmæssige konsekvenser af skridtet fra regulering til ressourceeffektivitet.

Jeg synes jo, at udvalget burde tage en drøftelse af, hvad det er for en tænkning, der ligger bag udvalgets daglige arbejde, og om denne tænkning stadig er det bedste grundlag for miljøpolitikken. Jeg tror udviklingen internationalt her kan være en inspiration.

Grundlæggende er min tanke at forvaltningen af de naturressourcer, der er underkastet offentlig styring sker efter følgende principper:

1. Der fastlægges acceptable rammer for udnyttelsen. Det kan være fangstkvoter, N/P-udledningskvoter m.v., som den enkelte producent skal overholde.
2. Der fastlægges dokumentationskrav og udvikles monitorings-systemer. Dokumentationen indlejres i sporbarhedssystemer, certificeringer og lign., således at markedets ansvar inddrages.
3. Brugerdreven forskning intensiveres.
4. Omsættelige rettigheder indføres m.h.p. at den mest effektive produktion nyder fremme.

I forhold til anden udnyttelse af naturen, herunder en ressourceeffektiv udnyttelse af industriens råvarer bør der iværksættes et mere målrettet arbejde for at identificere eksternalitetseffekter (dvs omkostningerne ved ineffektiv råvareudnyttelse) for at bane vej for en transparent og incitamentsbåren cirkulær økonomi.

En diskussion kunne starte med nogle spørgsmål, fx:

1. Hvad gør man internationalt - er Danmark bagud i opfølgningen af Rio+20? Hvad betyder effektiv ressourceanvendelse for vores internationale konkurrenceevne?
2. Kan og bør vi skabe klarere, kvantitative mål for naturkapitalens udnyttelse og gøre den enkelte virksomhed ansvarlig for sin anvendelse af naturkapitalen?
3. Bør ansvarliggørelse af den enkelte virksomhed følges af frihed for virksomheden til at optimere produktionen?
4. Hvilke barrierer kan man møde i form af interesser, manglende datagrundlag, teknologibehov eller forvaltning.

Det Miljøøkonomiske Råd er kompetent på området og har bl.a. taget initiativ til en "informeret politisk og videnskabelig debat" i august 2016. Det er imidlertid det politiske system, der må opstille de spørgsmål og scenarier, der skal være retningsgivende for debatten - og forhåbentlig udviklingen.

I UK har man etableret The Natural Capital Committee, som en uafhængig rådgiver af regeringen med det mål at "forvalte naturkapitalen effektivt og bæredygtigt for at opnå øget vækst". Lignende initiativer ser man i en række andre vestlige lande. Canada for eksempel: *"The International Institute for Sustainable Development is launching the natural capital superpower initiative in Canada as a key follow-up commitment to its support for the Natural Capital Declaration (NCD) launched at the Rio+20 conference in Rio de Janeiro"*.

Må jeg afslutningsvis ønske udvalget og partierne god vind i arbejdet med udnyttelsen af vores natur med dette citat, der understreger behovet for en forvaltning, der fremmer ressourceeffektiv produktion:

As the human population grows, there is pressure to apply increasing top down, command, and control management to natural resources.

This, however, usually results in unforeseen consequences in the form of collapsing resources, social and economic strife, and losses of biological diversity.

Solutions to this pathology cannot come from further command and control (regulations) but must come from innovative approaches involving incentives

[C. Holling: Command and Control and the Pathology of Natural Resource Management]

Med venlig hilsen

Mogens Schou

Min reference: [LinkedIn profile](#)

Bilag: [JP debatindlæg](#)

Minister skal bag en samlet politik for vækst og miljø

AA

MOGENS SCHOU, PARTNER, AQUAMIND, KØBENHAVN

»Regeringen vil sikre en fornuftig balance mellem fødevareklyngens vækst og miljøet«. Regeringsgrundlaget tager med disse ord et skridt på vejen til en ny miljø- og erhvervs politik. Men ambitionen om ”en fornuftig balance” er for svag og vil være genstand for kritik fra enten erhverv eller miljøinteressenter. Eva Kjer Hansen må som ny minister forene målsætningerne for vækst og miljø i stedet for at balancere dem. Væksten skal drive en stadig bedre udnyttelse af den natur, vi stiller til rådighed for erhvervene. Vi skal ikke kun investere i ny teknologi, men i en ny miljøpolitik. Danmark er i front, når det gælder miljøregler, men bagud, når det gælder en ny måde at tænke forvaltning på.

Et tankesæt, der gør effektiv udnyttelse af naturen til en almen økonomisk interesse og ikke som i dag et konflikttema, der kræver stadig mere regulering for at inddæmme privat foretagsomhed. En ny forvaltning kan skabe øget vækst inden for det råderum, naturen giver os, den kan reducere miljøtrykket, og den kan købe os tid til at udvikle teknologiske løsninger.

Etableret som kamporganisation

Miljøministeriet blev etableret i 1971 som en kamporganisation over for erhvervsministerierne. Kampen drejer sig om flere eller færre restriktioner for erhvervslivet. Denne konfliktorientering må være slut i dag. ”Mere miljø for pengene” har gennem en årrække været et dansk slagord bag nye afgifter og gebyrer, flere reguleringer og store offentlige investeringer i usikre projekter.

Det, vi mangler, er en politik, der sikrer, at de private virksomheder, der bruger vores miljø, har en direkte økonomisk interesse i at skabe mest mulig vækst inden for naturens rammer.

Den nye regering har muligheden for at skabe et nyt fundament for en forvaltning, hvor man sætter klare rammer for forbruget af miljø og natur og ophører med at detailstyre den enkelte virksomheds valg af udstyr og produktionsmetoder. Denne tilgang vil bringe os tilbage til Brundtland-rapportens oprindelige bæredygtighedsbegreb, som har vækst som sit mål og miljøet som sin forudsætning.

Det nye tankesæt

I Storbritannien har man etableret The Natural Capital Committee med det mål at »forvalte naturkapitalen for at opnå øget vækst«. Lignende initiativer ser man i en række andre vestlige lande. Rio+20 har udvidet vækstbegrebet i en retning, hvor en produktions konkurrencedygtighed skal tage højde for omkostningerne ved alle afledte miljøeffekter.

Den nye regering kan med en ny tilgang bringe dansk miljøpolitik i international front, og den bør kunne samle et betydeligt politisk flertal og grønne interesser bag sig. Udfordringen er at udvikle og kommunikere det nye tankesæt.